

# มีไฟ

พระอาจารย์สงบ มนสฺสนฺโต

เทศน์พระ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๖๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราตั้งใจฟังธรรมะนะ ตั้งใจฟังธรรมะเพื่อสัจธรรม เพื่อการประพฤติปฏิบัติของเรา เห็นไหม

ถ้าพ้นปีเก่าไป สิ่งที่ทำมาแล้ว สิ่งใดที่มันไม่ถูกต้องต้องทิ้งมันไป ปีใหม่เอาใหม่ เราจะเอาความจริงในหัวใจของเราไป ถ้าเราจะเอาความจริงในหัวใจของเราไป ถ้าคนเรามันยังสับสน แจ่มใสอยู่ มันยังทำประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้องดีงาม ได้การประพฤติปฏิบัติมา สิ่งใดที่มันไม่เข้าสู่สัจธรรม อันนั้นก็ประสพการณ์ มันต้องมีประสพการณ์การทำงาน ประสพการณ์ของการทำงานมันก็ปีๆ ใจ

นี่ก็เหมือนกัน ทำมาแล้วล้มลุกคลุกคลานมาขนาดไหน เอาไว้ข้างหลัง สิ่งที่ต้องไปข้างหน้าเราพยายามจะประพฤติปฏิบัติของเราให้เข้าสู่สัจจะความจริงๆ เวลามันเข้าสู่สัจจะความจริงมันเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิโก หัวใจดวงนั้นร่มเย็นเป็นสุข หัวใจดวงนั้นๆ นะ เห็นไหม หัวใจดวงนั้น ถ้าหัวใจดวงนั้น ผู้ที่ผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมใจ

นี่ก็หัวใจของเราๆ หัวใจของเราเห็นแหละ ถ้าเราประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงขึ้นมา มันต้องมีความร่มเย็นเป็นสุขสิ ถ้าความร่มเย็นเป็นสุข ทำอะไรอยู่ที่ไหนก็อยู่ได้ คำว่า “อยู่ที่ไหนก็อยู่ได้” ธรรมมันเหนือโลกใจ เหนือโลกเหนือสงสาร โลกสงสารมันเป็นอยู่อย่างนี้ไง ถ้าโลกสงสารเป็นอยู่อย่างนี้ เราอาศัยเขาอยู่ๆ แต่เราหาความจริงในหัวใจของเราไป

ถ้าหัวใจของเราผู้ที่มีศรัทธามีความเชื่อ ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อเขาพยายามแสวงหา เขาพยายามจะประพฤติปฏิบัติของเขา

นี่ก็เหมือนกัน ของเรายังมีไฟอยู่ไง ถ้ายังมีไฟอยู่มันยังสดชื่นนะ คนที่มีไฟอยู่ ดูธ ถ้ามันสมบูรณ์แบบของมัน มันสมบูรณ์สมบูรณ์ไปได้ทั้งสิ้น

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจของเราไง ถ้าเรายังมีไฟอยู่ ถ้ามีไฟอยู่มันสดชื่นมันแจ่มใส มันองอาจกล้าหาญ มันกล้าเข้าไปเผชิญกับกิเลสในใจของตน ไม่ใช่ไปเผชิญกิเลสของใครทั้งสิ้น

ขันติบารมี ผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าเขาตื๋นนิทาเรา เราทนได้ นี่บารมีอย่างหยาบๆ ผู้ที่เสมอกันแล้วเขาชี้ช่องบกพร่องของเรา แล้วตื๋นเรารู้ได้ นี่บารมีอย่างกลาง ผู้ที่ต่ำต้อย ผู้ที่ไม่มีอำนาจวาสนาเลย เขาตื๋นเรารู้ได้ นั่นนะบารมีอย่างเอก ถ้ามันมีบารมี เห็นไหม

ผู้ที่ว่าเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติในหัวใจของเรา เราจะเข้าไปเผชิญกับสัจจะความจริงในหัวใจของเรา ถ้ามันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันตวิภูสิโก ถ้ามันมีสิ่งใดกระทบกระทั่งนอกกายนอก ถ้าเรามีขันติบารมี แล้วบารมีอย่างหยาบ อย่างกลาง อย่างละเอียด ถ้ามีสัจจะมีความจริงในใจของตน นี่ถ้ามันมีไฟ

คนมีไฟมันองอาจหาญ มันรื่นเริง มันสดชื่นนะ มันยิ้มแย้มแจ่มใสถ้ามันมีไฟ แต่เวลามันเข้าไป ประพฤติปฏิบัติไป มันก็ธรรมดา เวลาคุ้นชินสิ่งใดแล้ว มันคุ้นชินแล้วมันเดินแล้ว มันทำสิ่งใดแล้วมันมีความผิดพลาดตลอดไป

แล้วถ้ามันหมดไฟละ

ในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาพระจะสึก เวลาคนจะคลอดบุตร ห้ามไม่ได้ๆ เวลาหมดไฟแล้วมันไปเลย มันไม่มีกำลังใจที่จะสู้สิ่งใดๆ เลย

แต่ถ้าคนมีไฟ เรายังมีพื้นมีไฟในหัวใจของเราอยู่ เรายังกระทำของเราอยู่ ชีวิตนี้ยังไม่สิ้น เรายังพยายามจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะพยายามค้นคว้าหาสัจจะความจริงในใจของเรา

ถ้ามีสติ ไม่ต้องพูดเลย มันครอบคลุมได้หมดนะ

เวลาหลวงตาท่านพูดนะ สติมันเหมือนฝ่ามือที่กำพายุร้ายได้ ถ้ามีสติ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสติ เราอยู่กับท่ามกลางพายุร้าย ท่ามกลางโลกธรรม ๘ กระหน่ำใส่เรา เรามีสติสัมปชัญญะ ยึดเลย สติ ถ้าสติตัวจริงมันอยู่ที่ใจของเรา

ส-เลื่อ ต-เต่า สระอิ สติๆ อยู่ข้างนอกนุ่น นุ่น ตามหาไม่เจอ กว่าสติจะคืนมานะ โอ้ย!  
เกือบตาย ทุกข์เกือบตาย ถ้ามันอยู่กับเรานั้นสติตัวจริง นี่ถ้ามีสติตัวจริง

ถ้ามีสติมีสัมปชัญญะ หลวงตาท่านสอนว่า ถ้าขาดสตินั้น สิ่งที่ทำนั้นสักแต่ว่าทั้งสิ้น ถ้ามี  
สติแล้ว เราจะยืน เดิน นั่ง นอน เราจะกระทำสิ่งใดมันสมบูรณ์แบบทั้งสิ้น

สติตัวนั้นมันเป็นตัวชี้ช่องเลยว่าถูกหรือผิด ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะขึ้นมา เราพยายาม  
จะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะทำความจริงของเรา

เรายังมีไฟอยู่ ถ้ามันมีสติสัมปชัญญะนะ ก็เรายังมีชีวิตอยู่ไง ชีวิตมันมีค่า มีค่าที่นี้ไง มัน  
มีค่า มันได้ยินได้ฟังอยู่ มันยังมีโอกาสได้แก้ไข

เทวทัตๆ นะ เวลาที่มีสติสัมปชัญญะขึ้นมา จะมาขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
การที่ได้มาขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สิ่งที่ได้ทำแล้วมันเป็นเวรเป็นกรรมทั้งสิ้น  
ถ้าเป็นเวรเป็นกรรมทั้งสิ้น เทวทัตต้องตกนรกอเวจีไปก่อน พอถึงที่สุดแล้ว เพราะว่าได้  
สติสัมปชัญญะขึ้นมา รู้จักถูกจักผิด ในอนาคตกาลพระเทวทัตจะมาตรัสรู้เป็นพระปัจเจก  
พระพุทธเจ้า

สิ่งที่ทำมามีทั้งดีทั้งชั่ว เวลาสิ่งที่ดีงาม ทำมานานโลกียก็ได้ เวลาแปลงเป็นรูปไปอยู่บนหัว  
อชาตศัตรู นั่นเขาก็ทำของเขาได้ ทำของเขาได้แต่มันไม่เข้าสู่มรรค มันไม่เข้าสู่สัจจะความจริง  
ถ้ามันเข้าสู่มรรค เข้าสู่สัจจะความจริงนะ สิ่งที่จะทำนั้นมันไม่กล้ากระทำหรอก มันมีความ  
ละอาย

มันเป็นกิเลส มันพุดขึ้นมาในหัวใจ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระที่เป็นธรรมเขา  
เห็นหมดนะ มันไม่ถูกต้องดีงามทั้งสิ้น แต่การกระทำของกิเลสมันขับไล่ เวลาทำอะไรขึ้นมา ถ้ามี  
สำนึกได้ มีสติสัมปชัญญะขึ้นมาสำนึกได้ ขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จะมาขอ  
ขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เทวทัตจะไม่ได้เห็นหน้าเราเลยชาตินี้

มาถึงหน้าประตูวัด ยังไม่ได้เข้าเลย ธรณีสูบไปเลย นั่นนะ แต่เขายังได้สติสัมปชัญญะ กลับมานะ

นี่ก็เหมือนกัน เราจะล้มลุกคลุกคลานขนาดไหน ถ้าเรายังมีไฟ เรายังมีไฟอยู่ เราพยายาม ขวนขวายของเรา มีการกระทำของเราเพื่อประโยชน์กับเรานะ เพื่อประโยชน์กับเราๆ นะ มันเป็นส่วนหนึ่งของเราทั้งสิ้น

เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาจะก็ก้าวก็แล้วแต่ นั่นผลการกระทำของเรา หัวใจรับรู้ทั้งสิ้น ผลออกมาจากหัวใจ เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาทั้งปีทั้งชาติ มันจะเดินแล้ววนไปก็รอบโลก มันก็เรื่องของกรรมสมุติบัญญัติที่วัดขึ้นมา แต่ในหัวใจของเรา ก็เพื่อหัวใจดวงนี้ไง ถ้าเพื่อหัวใจดวงนี้มันมีการกระทำไป เพื่อใจของเรานะ

เดินจงกรม เวลาเข้าทางจงกรมเลย ทำไมเป็นอย่างนี้ ทำไมมันมีความรู้สึกอย่างนี้ ทำไมมันเลวทรามอย่างนี้

เวลาครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าจะเป็นครูบาอาจารย์ที่ดั่งามขึ้นมา ท่านเพ่งโทษตัวเอง

หลวงตาท่านพูด ไอ้ที่ท่านออกมาสั่งสอนประชาชนนะ ออกมาสั่งสอนพระ มันน้อยกว่าสั่งสอนตัวเอง เวลาดำตัวเองๆ ดำตัวเองตลอด พยายามค้นหาความผิดพลาดไง พยายามค้นหาความบกพร่องของตนไง ทำไมเป็นอย่างนี้ๆ ทำไมไม่ทำอย่างนั้นๆ นี่ไง เข้าทางจงกรมไล่ต้อนกันเลย พิสูจน์เลย ทำไมมันเป็นอย่างนี้ ทำไมเราทำไม่ได้แบบนี้

เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมา เวลาพยายามค้นคว้าหาความผิดพลาดของตน นั่นยิ่งใหญ่นัก เดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนาก็เพื่อหัวใจดวงนี้ไง ถ้ามันมีไฟอยู่ มันทำอย่างนี้ไง

แต่ถ้ามันหมดไฟ เรายืนมันเทวดาเลย คนทั้งโลกเลย ผิดหมดเลย ตัวเองถูกอยู่คนเดียว

แล้วมันถูกหรือไม่ละ

เราจะถูกต้องหรือเราจะผิดพลาดสิ่งใดก็ตาม มันก็เป็นเวรเป็นกรรมของเราทั้งสิ้น เราทำคุณงามความดีของเรา ถ้าทำคุณงามความดีทิ้งเหว ทำคุณงามความดีแล้วมันก็คือคุณงามความดี

พระโพธิสัตว์ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย ท่านทำคุณงามความดีของท่านมาตลอดจนเป็นจริตเป็นนิสัย มันเป็นเรื่องธรรมดา แล้วทำเป็นเรื่องปกติเลย นั่นเวลาคนที่เป็นอย่างนั้นๆ สิ่งที่ทำมันมีไฟ มันมีไฟมันทำอะไรมันทำเต็มไม้เต็มมือ แล้วทำด้วยความสัจจะตามความเป็นจริง ไม่ใช่เล่ห์กลของทางโลกเขาใจ ถ้าเล่ห์กลทางโลก เห็นไหม ได้มาด้วยเล่ห์ด้วยกล ด้วยมนต์ด้วยคาถา ได้มาทำไม

เราเสียสละแล้ว เริ่มต้นจากการบวชนี้ การบวชของเรา สิทธิเสรีภาพของความเป็นมนุษย์ มนุษย์มีสิทธิตามกฎหมายทำอะไรก็ได้ มีเสรี เราเสียสละ เราเสียสละชีวิตของการเป็นฆราวาส เราบวชเป็นพระมีศีล ๒๒๗ มีอาวุโสกันแต่ มีสังฆกรรมในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ยังไม่มีในเรา

เราเสียสละมาจากโลกแล้ว แล้วจะไปแข่งขันอะไรกับเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ เขาไว้กับโลกนั้น

ถ้าเรื่องของธรรมๆ ศีล สมาธิ ปัญญา มรรค เกิดมรรคเกิดผล เราต้องการ เราอยากได้ เราต้องการ เราอยากได้ขึ้นมา สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เราก็อยากมีความสงบมีความระงับของเรา ถ้ามีความสงบความระงับของเรา มันมีพื้นมีไฟในหัวใจนะ

ถ้ามีพื้นมีไฟในหัวใจ เวลาหลวงตาท่านชมหลวงปู่ขาว เคี้ยวเพชรเหล็กเลยละ

เวลาจะออกประพฤติปฏิบัติ พวกญาติพวกตระกูลของตนมันอยู่สุขอยู่สบายอยู่แล้ว ญาติตระกูลของตนดูแลรักษาอยากให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุขในวัดนี้ ทำไมต้องไปทุกข์ไปยาก

เวลาหลวงปู่ขาวท่านจะออกจากวัดนั้นไปนะ ท่านตั้งปฏิภาณในหัวใจเลย ถ้าได้ก้าวออกจากวัดนี้ไป ถ้าไม่สิ้นกิเลสจะไม่หันหน้ากลับมาอีกเลย แล้วท่านไปของท่านนั้นนะ นี่หัวใจเพชร มันเคี้ยวเพชรเหล็กเลย หัวใจที่มันจริงจัง เพชรนี้เคี้ยวเหล็กเลย แล้วไปตั้งสัจจะ ไปเผชิญกับกิเลส

เวลาเผชิญกับกิเลสข้างหน้านะ มันไปเผชิญโลก เผชิญโลกเราก็เห็นว่าเราเผชิญกับ  
สังคมไง แต่จริงๆ ไปเผชิญกับกิเลสของตัวเองทั้งสิ้น กิเลสพอใจไม่พอใจ ชอบไม่ชอบ ดีไม่ดี มันดิ้น  
นินทาเขาไปทั่ว ไปเผชิญกับกิเลสในใจของตนไง

โลกก็เป็นโลกอยู่อย่างนี้ ตั้งแต่สมัยของคัมภีร์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๒,๐๐๐ กว่าปีมาแล้ว ในปัจจุบันนี้หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเรามาฟื้นฟูของเราขึ้นมา แล้วเราจะมาประพฤติปฏิบัติ

ในสังคมของชาวพุทธ ชาวพุทธเขาต้องการบุญกุศลของเขาอยู่แล้ว เขาพยายามส่งเสริมเพื่อให้ศากยบุตรพุทธชินโรสให้ประพฤติปฏิบัติได้ผลตามความเป็นจริง นี่คนส่งเสริมมีอยู่แล้ว ส่งเสริมในปัจจัยเครื่องอาศัย ส่งเสริมในการกระทำ ส่งเสริมสัจธรรมในหัวใจเราไม่ได้

ในสังขรณ์ของเรามันต้องเป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันติภูมิโกที่จะเกิดขึ้นกับเรา แล้วมันเป็น  
วาสนานะ โอกาสอย่างนี้โดยทั่วไปเขาเรียกร้อง เขาอยากได้โอกาสอย่างนี้ โอกาสที่เกิดเป็น  
มนุษย์ เกิดมาพบพระพุทธศาสนาแล้วได้มาบวชเป็นพระ เป็นนักรบ แล้วรบกับกิเลสของตน นี่  
คือโอกาสทอง โอกาสของเราทั้งสิ้นเลย วันเวลา ๒๔ ชั่วโมงประพฤติปฏิบัติ เราเข้าไปเผชิญกับ  
กิเลสในหัวใจของเราสิ รู้กับมันๆ ถ้ามันมีไฟ

มันมีไฟนะ มันสนุก มันสนุกมันสนาน มันไปเผชิญกับมันไง เราเผชิญกับมัน แล้วถ้าจิตมันสงบแล้ว ถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันพิจารณาของมันนะ กองทัพกิเลสกับกองทัพธรรมมันเข้าต่อสู้ประหัตประหารกันท่ามกลางบนหัวใจของเราเนะ มันพัดมันเหวี่ยงกัน แล้วเราเป็นคนมีสติสัมปชัญญะควบคุมดูแล เติมน้ำมัน นั่งสมาธิภาวนา นี่เป็นอย่างนั้นนะ ถ้าจิตใจมันมีไฟ มันมีการกระทำ มันมีความเพียรแล้วมีความมหัสจรรย์

มหัศจรรย์นะ เวลาหลวงตาทำนสนิกเลศ กราบแล้วกราบเล่าๆ กราบองค์สมเด็จพระ  
สัมมาสัมพุทธเจ้า ทำนรู้ได้อย่างไร

รู้ได้อย่างไรละ แล้วที่เราเป็นอยู่นี้ละ ที่เราเป็นอยู่นี้ถ้ามันหมดไฟไป คอตก หมดไฟ คอตก นะ แล้วกิเลสมันก็เหยียบย่ำทำลาย กระทั่งซ้ำๆ

ถ้ามันมีสติปัญญาขึ้นมาละ เชิดหน้าขึ้นมาเลย สะบัดหน้าสู้กับมัน!

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นมนุษย์ ในบรรดาสัตว์ ๒ ทำองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐที่สุด หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็เป็นมนุษย์ ท่านมุนานะบากบันของท่าน ลูกศิษย์ลูกหาเต็มทั่วท้องฟ้าเมืองไทย ท่านไม่สนใจเลย ท่านสนใจแต่ในหัวใจของท่าน ท่านสนใจแต่ธรรมทายาท เวลาสร้างขึ้นมา สร้างขึ้นมาเพื่อความมั่นคงของศาสนา

เวลาผู้ที่ออกประพฤติปฏิบัติ เราออกประพฤติปฏิบัติ ทุกคนมันมีกิเลส ทุกคนมีความวิตกกังวลทั้งสิ้น มันจะเป็นไปได้ไหม เราจะมีโอกาสหรือไม่ ทำแล้วมันจะประสบความสำเร็จหรือไม่ประสบความสำเร็จ มันมีความวิตกกังวลไปทั้งนั้นนะ แล้วมันต้องมีผู้ที่มีอำนาจวาสนา คุ่มครอง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นคุ่มครอง เราได้รับการคุ่มครองจากองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมและวินัย

ประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนาเขามีกฎหมาย เขามีอำนาจรัฐคุ่มครอง คุ่มครองเรา คุ่มครองเราให้มีสิทธิเสรีภาพเป็นภิกษุผู้เป็นนักรบได้ออกรบกับกิเลสในใจของตน มีสิทธิการบิณฑบาต มีสิทธิการอยู่ในเรือนว่าง มีสิทธิๆ นี่เขาคุ่มครอง

แล้วคุ่มครองไปทำไม คุ่มครองให้ประพฤติปฏิบัติไฉ

ถ้ามันมีไฟ มันมีไฟมันยิ้มแย้มแจ่มใส โอกาสอย่างนี้มันหาได้ยาก แล้วเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติมันจะเป็นศีล เป็นสมาธิ เป็นปัญญาขึ้นมา มันก็เกิดจากการกระทำของเรา

ศีล ๕ หลวงปู่ฝั้นท่านสอน ศีล ๕ คือศีระะ ๑ แขน ๒ เท้า ๒ เป็น ๕ นี่ศีระะ ๑ แขน ๒ เท้า ๒ เป็น ๕ ศีล ๕ ศีล ๕ มันมีอยู่แล้ว ศีลเป็นความปกติของใจ

ใจของเรา ถ้าเราเป็นพระ เป็นพระทั้งทางร่างกายและจิตใจ เราเป็นพระขึ้นมา เรามีศีล ๒๒๗ สิ่งใดที่มันเป็นข้อวัตรปฏิบัติขึ้นมา เราก็พยายามถือสัจจะขึ้นมา กระทำขึ้นมาให้เกิดขึ้นมาในใจของเรา นี่มีการกระทำมา

เวลาหลวงตาท่านให้ศีล ท่านบอกว่า ศีล ๕ ศีล ๘ ศีล ๑๐ ให้มันมีศีลขึ้นมา มีศีลขึ้นมา คือมีข้อห้ามปฏิบัติของเราขึ้นมา

ข้อห้าม ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติ มันไม่ได้ทำอะไรผิดศีลผิดธรรม มันสมบูรณ์แบบของมัน แล้วเรามีสติปัญญาขึ้นมา เติบจนกรม นั่งสมาธิภาวนาเข้ามาให้ใจมันสงบเข้ามา

ใจมันไม่สงบ มันเป็นสามัญสำนึก มันก็คิดของมันอยู่อย่างนี้ ความรู้สึกนึกคิด ถ้ามีศรัทธาความเชื่อก็ค้นคว้าแสวงหา มีการกระทำ

นี่ก็เหมือนกัน ความคิดมันเกิดขึ้นมา ถ้าความคิดเกิดขึ้นมา เราก็ใช้ตรีกในธรรมๆ พิจารณามัน ถ้าเรามีอำนาจวาสนาขึ้นมา เราไม่ต้องการอย่างนี้ ความรู้สึกนึกคิด คิดแล้วคิดเล่า คิดแล้วไม่จบไม่สิ้น คิดแล้วมันก็ต่อเนื่องกันไป เรากำหนดพุทโธชะ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโธ นวกรรมของจิต จิตมีการกระทำ มีการพัฒนา มันจะสงบระงับของมันเข้ามาโดยสังขธรรมโดยข้อเท็จจริง แต่มันอยู่ที่วาสนาใจ

สัทธาจริต ผู้ที่มีศรัทธาความเชื่อ พุทโธๆ แล้วมันสงบเลย บางคนไม่ต้องพุทโธ แค่นี้ก็พุทโธมันสงบแล้ว นี่มันเป็นวาสนาของคน อย่างพวกเราพุทโธจนเกือบเป็นเกือบตายไม่สงบสักที

มีแต่เราซื้อสงบ มันได้แต่ซื้อใจ แต่มันสงบจริงหรือเปล่า

ถ้ามันสงบ นวกรรมของมันให้มันเป็นความจริงขึ้นมา นี่ไง นี่คือพระกรรมฐานไง ที่เขาประพฤติปฏิบัติไง เขาประพฤติปฏิบัติที่หัวใจใจ จิตตภาวนาๆ มันมีตบะธรรมไง ตบะธรรมๆ สังขธรรมที่มันแผดเผากิเลสในใจของเรา

แต่นี้มันไม่ใช่อย่างนั้น จำธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา แล้วก็ป็นสมบัติของเราๆ นกแก้วนกขุนทอง แก้วจ๋าๆ มันได้กล้วยขึ้นหนึ่ง มันนึกว่ากล้วยเป็นชื่อพ่อมัน นั่นนะ พ่อแม่ๆ เขาก็ให้กล้วยขึ้นหนึ่ง มันก็เป็นนกแก้วนกขุนทองไง นกแก้วนกขุนทอง

สิ่งที่เป็นจริงๆ ขึ้นมามันเป็นจริงในหัวใจของเรา พระอรหันต์ไม่ลืมในอริยสัจ ไม่ลืมสังขธรรมในหัวใจ แต่ลืมสมมุติบัญญัติ

มิลินทปัญหา ไปถามเลย พระอรหันต์ลืมอะไร ไม่ลืมอะไร

ลืมนิสมมุติบัญญัติ แต่ไม่ลืมอริยสัจ

อริยสัจคืออะไร อริยสัจคือหัวใจที่มันเป็นไง เวลามันบดบีบชำระกิเลสไป มันบีบคั้น มันไล่ ต้อนกิเลสเข้าจนมุมไป แล้วมันประหารประหารด้วยสมุจเฉทปหานไป ประหารกิเลสซึ่งๆ หน้าไป เวลามันฆ่ากิเลส กิเลสตายต่อหน้าเลย

เวลาระหว่างสงครามธาตุสงครามชั้นที่มันเกิดขึ้นในหัวใจนะ เวลาพูดแล้วมันทำให้คนที่จิตใจที่เป็นโลก ใ้อโฮ! ใ้อโฮ! เลยนะ แต่เวลาทำไปแล้วนะ เวลาคนที่มันพัฒนาไป เหมือนคน หัดยกของ มันยกของแต่ของน้อยๆ นะ มันยกบ่อยครั้งเข้าๆ มันจะยกของได้น้ำหนักมากขึ้น

หัวใจที่มันประพฤติปฏิบัติไปแล้ว เวลาที่มันเข้าไปเผชิญกับกิเลสตามความจริงนะ มันเป็นเรื่องเล็กน้อยทั้งสิ้น เพราะอะไร เพราะเราทำมา คนทำมา มันพัฒนาของมันขึ้นไปเพราะมัน ต้องเอาความจริงไป ไม่ใช่อุปาทาน ไม่ใช่ความคาดหมาย ปฏิบัติธรรมด้วยความคาดหมาย สันนิษฐาน

เขาว่า นี่สันนิษฐานว่า

สันนิษฐานมึงไม่มีความจริง สันนิษฐานเอา สันนิษฐานว่ามันจะเป็นอย่างนั้น จะเป็น อย่างนี้ จะเป็นอย่างนั้น สันนิษฐาน แต่กิเลส เวลาประพฤติปฏิบัติธรรมไม่ใช่

ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีการเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งทั้งหลายทั้งปวง ต้องดับเป็นธรรมดา ธรรมดๆ มันเป็นสัจจะมันเป็นความจริงอยู่ในโลกนี้ แต่เวลามันเกิดขึ้นมา ในหัวใจของเรา มันเกิดดับๆ อย่างนี้ มันเกิดดับโดยกิเลสค้นหาความทะยานอยากไป มันปลิ้น มันปลี่ยนมันหลอกมันลวงใจ เพราะมันจะครอบงำหัวใจดวงนี้ไว้ในอำนาจของมันไป

แต่ถ้าเราทำความเข้าใจเข้ามาให้มากขึ้น หรือใช้ปัญญาอบรมสมาธิขึ้นมา แล้วถ้า มันสงบระงับเข้ามา มีอำนาจวาสนาขึ้นมา ถ้ามันจับต้องของมันได้ เวลามันวิปัสสนาไปไป แต่ การวิปัสสนานั้นมันจะเป็นการรู้การถอน การรู้การถอน การสำรวจการคายออกไป มันรู้มัน เห็นหมดละ ถ้ามันรู้มันเห็นขึ้นมามันเป็นความจริงไป เป็นปัจจุัตถ์ สันติภูมิ

ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายกมาให้ไว้กับสันติภูมิโก รู้จำเพาะตน รู้ในหัวใจของตน รู้แจ้งในใจของตน เวลารู้แจ้งในหัวใจของตน แล้วพอรู้แจ้งในหัวใจของตนนะ สาธุการาบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบแล้วกราบเล่าๆ สัจธรรมอันนั้นยิ่งใหญ่นัก

สัจธรรมอันนั้น ปัจจัยตั้ง สันติภูมิโก องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีกำมือในเรา ธรรมะนี้แปลตลอดเลย แต่มันปิดหัวใจโดยกิเลสเราต่างหาก มันปิดกันด้วยความชอบของเรา ความรังเกียจเดียดฉันท์ของเรา ไม่กล้าเข้าไปเผชิญกับความจริงในใจของตน ไม่กล้า ไม่กล้า ทั้งสิ้น

ธรรมะอยู่ฟากตายๆ ใจ

เวลาจะทำอะไรขึ้นมาจะเป็นจะตายทั้งนั้นนะ “เราเป็นพระโดยสมบูรณ์อยู่แล้ว เราไม่ต้องไปสมบุกสมบันขนาดนั้น ทำไมเราต้องไปสมบุกสมบันมันเพื่ออะไร”

กิเลสมันอยู่ในหัวใจของเรา เราเข้าไปจะขุดคุ้ยหามันต่างหาก ถ้าเราไม่ขุดคุ้ยมันนะ ปฏิสนธิจิต ถ้าไม่เข้าไปขุดคุ้ยมันก็เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะอยู่อย่างนี้ จะเป็นจะตายอยู่อย่างนี้

โลกเปลี่ยนแปลงไปตลอด เราต้องมาเกิดมาตราบาตรำอยู่กับมันนี่ ถ้ามันจะชำระล้างกิเลสให้สำรอกให้คายกิเลสได้ มันจะเอาอะไรมาคาย

เวลามันคาย มันคายในหัวใจของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ นั้น ในหัวใจของเรานั้นนะ แล้วในหัวใจของเราละ หัวใจของสัตว์โลก หัวใจของใครก็เป็นสมบัติของคนคนนั้น ถ้าคนคนนั้นมีอำนาจวาสนาหรือไม่

ถ้ามีอำนาจวาสนามันจะประพฤติปฏิบัติ จะทุกข์จะยากเราทำมาทั้งสิ้น เราทำของเราเอง ถ้าเราไม่ได้ทำของเราเอง เราไม่มีศรัทธาความเชื่อมาอย่างนี้ เราเสียสละการเป็นฆราวาสมาแล้ว

การเป็นฆราวาส สิทธิเสรีภาพๆ ก็ทางโลกใจ เขาก็มีสิทธิเสรีภาพใจ

เรายอมรับธรรมและวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราถึงมาบวชเป็นพระไป แล้วเรามาบวชเป็นพระแล้วเรายังเป็นพระปฏิบัติอีกต่างหาก พระปฏิบัติเขามีอริยประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า บิณฑบาตเป็นวัตร เรามีครูบาอาจารย์ของเรา มันเป็นประเพณี วัฒนธรรมของเราไป

แล้วถ้าเป็นประเพณีวัฒนธรรมของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ใครจะเป็นคนชี้แนะ เรา ใครจะเป็นคนบอกเรา ถ้าบอกเรา เราเข้าหมู่ๆ หมู่เข้าทำกันอยู่อย่างนั้น ถ้าทำเหมือนกันแล้ว มันเข้าหมู่ มันก็เป็นอันเดียวกันไป

คณะสงฆ์มันก็เหมือนกับร่างกายของมนุษย์ มนุษย์หนึ่ง ถ้ามันไม่มีสิ่งใดเจ็บไข้ได้ป่วย ร่างกายนี้ก็สมบูรณ์แบบ มันก็ไปของมันได้ไป ถ้ามันเจ็บไข้ได้ป่วยขึ้นมาสิ่งใด มันก็ทำให้ทุพพลภาพไป

นี่ก็เหมือนกัน หมู่คณะสงฆ์ ๔ องค์ขึ้นไปเป็นสงฆ์ สงฆ์ถ้ามีความรู้เห็นเหมือนกัน มัน เป็นสัปปายะ ๔ ความรู้ความเห็นเป็นสัปปายะ ผู้ที่มีจิตใจมั่นคง ผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติ ถ้ามันมี ไฟๆ ของมันไป

ถ้ามีไฟ พระบางองค์ไฟปานกลาง พระบางองค์ไฟกำลังจะมอด เวลาเห็นเขาเดินจงกรม กลางคืนเขาจุดเทียน มันนำเร็นเร็ง มันอาจหาญ มันชักนำขึ้นไปให้เราทำร่วมกัน นี่ไง ถ้าทวิญญู เสมอกันเป็นสัปปายะ ความรู้ความเห็นเสมอกัน ช่วยเหลือเจือจานกัน มีความเห็นอกเห็นใจกัน เราเห็นใจกันนะ

เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระป่วยแล้วไม่มีใครดูแลไป เวลาท่านไป ตรวจวัดใจ ท่านไปอุปัฏฐากเอง พอพระเห็น พระก็เข้าไปอุปัฏฐากตาม

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประชุมสงฆ์เลย “ถ้าเธออยากจะอยู่ใกล้ชิด อยากจะ อุปัฏฐากพระพุทธรูป ขอให้เธออุปัฏฐากพระภิกษุใช้เถิดๆ”

เวลาเราบวชมาแล้วเราไม่มีพ่อไม่มีแม่ พ่อแม่นี้พ่อแม่ทางโลก เราบวชแล้วเรามี อุปัชฌาย์อาจารย์ เรามีอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์ เรามีอาจารย์ อุปัชฌาย์อาจารย์คุ้มครองดูแลเราไป

ถ้าอุปัชฌาย์อาจารย์คุมครองดูแลเรา คณะสงฆ์ฯ สงฆ์ที่เป็นธรรมฯ สงฆ์ที่เป็นธรรมเป็นที่อบอุ่น  
ใจ เป็นที่อบอุ่น เป็นที่ระลึกถึงกัน

แล้วถ้าเป็นที่อบอุ่น เป็นที่ระลึกถึงกัน วันนี้เราลงอุโบสถ เวลาลงอุโบสถ สามัคคีอุโบสถ  
มีทิวทัศน์เสมอกัน มีความเห็นเหมือนกัน มันสังฆอุโบสถมันก็สมบูรณ์แบบ

ถ้ามันไม่สมบูรณ์แบบ เราต่างกันด้วยศีล ต่างกัน นานาสังวาส นานาสังวาสร่วมลง  
อุโบสถด้วยกันไม่ได้ คำว่า “นานาสังวาส” ร่วมลงอุโบสถกันไม่ได้เพราะว่ามันถือศีลต่างกัน  
ความเห็นต่างกัน ทิวทัศน์ต่างกันฯ เพราะทิวทัศน์ต่างกัน การกระทำไม่เหมือนกัน

นี่ไฟของใคร

ถ้าไฟของเรา เรามีพื้นมีไฟของเราละ เรามีทิวทัศน์เสมอกัน เรามีความเห็นเหมือนกัน เห็น  
โดยกติกา เห็นโดยธรรมและวินัย คณะสงฆ์ฯ ถ้าคณะสงฆ์ฯ ละ ถ้ามันมีกำลังใจขึ้นมา มันทำสิ่งใด  
มันก็เป็นประโยชน์ ถ้าเป็นประโยชน์ เราฟื้นฟูในหัวใจของเราละ

เวลาทางโลกเขาเวลาเขามองพระฯ ใจ เขามองพระ คนอยู่ที่ใกล้ชิดกันมันเห็นกันหมดละ  
ศีลจะรู้ได้ต่อเมื่ออยู่ด้วยกัน ธรรมจะรู้ได้ต่อเมื่อเจรจา ธมฺมสากัจฉา เอตมฺมมฺกฺลฺมฺตฺตมฺ การ  
สนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง เป็นมงคลใจ เพราะอะไร เพราะมันจุดกัน มันดีกัน

ดูสิ เครื่องยนต์ ลูกสูบ มันไปพร้อมกัน ถ้าลูกสูบใดลูกสูบหนึ่งมันติด เครื่องดับเลย

การสนทนาธรรม ความเสมอกัน ความเห็นเหมือนกัน ทุกอย่างเหมือนกัน มันทำให้การ  
กระทำของเรามันก้าวหน้าตลอดไป

ถ้ามันไม่ก้าวหน้า มันติดขัดอะไร มันควรจะทำอย่างไรให้มันหล่น ให้นำมันเคลื่อน  
ขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้ ขับเคลื่อนไปด้วยอะไร ขับเคลื่อนด้วยสติด้วยปัญญาของเรานี่ใจ

อะไรที่มันขาดตกบกพร่อง มันเป็นเรื่องธรรมดาละ เป็นเรื่องธรรมดาว่า จริตนิสัยของคน  
มันแตกต่างกันบ้าง ความแตกต่างกัน ความเห็นต่างกัน ความเห็นใจ แต่เวลาทำข้อวัตรปฏิบัติ  
ขึ้นมา เขาพยายามทำให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นี่คณะสงฆ์ฯ ใจ ถ้าคณะสงฆ์ฯ ละ ถ้ามันคณะสงฆ์ฯ  
เหมือนกัน

วัดในสมัยพุทธกาลนะ พระอรหันต์ทั้งวัดเลย พระอรหันต์ทั้งวัดเพราะอะไร เพราะหัวหน้าเป็นพระอรหันต์ ท่านก็สั่งสอนอบรมต่างๆ เป็นพระอรหันต์ สามเณรน้อยยังเป็นพระอรหันต์ ไปฐิละๆ ไปศึกษาณะ พระอรหันต์ทั้งวัดเลย ตั้งแต่เจ้าอาวาสยันสามเณรน้อย นั่นนะมีการกระทำอย่างนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นความจริงๆ มันพิสูจน์ได้ๆ ธรรมและวินัย ตูพระไตรปิฎก ผิดถูกก็เห็นนะ ทำผิดทำถูก เวลาประชุมสงฆ์ก็บอกสิ อะไรผิดอะไรถูก สิ่งใดที่มันขาดตกบกพร่อง เอามาเติมให้มันเต็ม อย่าให้เป็นความวิตกกังวลของใจ ไม่ต้องไปวิตกกังวลมันว่าเราจะไม่มีไฉน เราจะไม่ไม่มีไฉน

มันมีเกิน มีจนท่วมท้น

เวลาหลวงตาท่านพูดไป น้ำอ้อยน้ำหวานมันจะท่วมปอดตาย มันจะท่วมปอดนั่นนะ มันจะเป็นปอดบวม ปอดบวมจากน้ำผึ้งน้ำอ้อยนั่นนะ มันมีอะไรขาด

เราเคยอยู่กับครูบาอาจารย์มานะ ถ่านไฟฉายตากแดดแล้วตากแดดอีก ทูบแล้วทูบอีก เพื่อให้มันมีไฟ อยากฟังเทศน์ครูบาอาจารย์นะ ถ่านก็ไม่มี เทียนก็ไม่มี ไม่มีอะไรสักอย่างเลย แต่พระยิ้มแย้มแจ่มใส พระยังสู้อย่างเดียวเลย สู้กับกิเลสของตนไป

เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันก็อยากจะฟังเทศน์ อยากจะฟังเทศน์หลวงตาให้เป็นช่องทาง

เวลาหลวงตาท่านเทศน์นะ เวลาเราฟังเทศน์หลวงตา นี่พระอรหันต์พูด ถ้าพูดนะ เราปุณฺณ เราเป็นคนหนา เราจะฟังเข้าใจหรือไม่ เราพยายามปีนบันไดฟังเลย พยายามคิด

คือท่านพูด พูดออกมาจากหัวใจที่บริสุทธิ์ แล้วเราฟังแล้วเราตีความออกใหม่ เราเข้าใจหรือไม่ มันยกระดับหัวใจของเราขึ้นมาไง ถ้ายกระดับหัวใจ เวลาท่านพูด พูดออกมาจากหัวใจที่สะอาดบริสุทธิ์ แล้วเราละ มีดบอด แล้วเรารู้ได้อย่างไรละ

นี่ฟังเทศน์ เวลาฟังเทศน์ ท่านว่าอย่างนี้ เราว่าอย่างไร เราเดินจงกรมฟังเทศน์ตลอดๆ

เวลาหลวงตาท่านพูด เวลาท่านพูดนะ ท่านพูดเพราะว่าท่านเปรียบเทียบให้เราได้คิดใจ ท่านบอกเลย เราก็เป็นผู้้น้อยมาก่อน พระผู้ใหญ่มันจะมาจากไหน มันก็มาจากพระผู้้น้อยเรานี้แหละ บวชมาพรรษา ๑ พรรษา ๒ พรรษา ๓ ถึงพรรษา ๕ จะพ้นนิสัย มันไม่มีหรอกได้พระผู้ใหญ่จะลอยมาจากฟ้าแล้วเป็นผู้ใหญ่เลย ไม่มีหรอก มันก็เป็นพระผู้้น้อยมาทั้งนั้นนะ แล้วเวลาพระผู้้น้อย เราก็เป็นพระผู้้น้อยกัน พระผู้้น้อยเราก็ฝึกหัดของเราสิ แล้วฝึกหัด นี่वासनाมีนะ

ไม้ชะหน้อย

เราไปอยู่อีสาน หนาวเกือบตาย ไปขอผ้าเชาห่ม เขาบอก ให้อพระกรุงเทพฯ ไม่เอามาด้วย

อู้ย! ฤดูงศ์ต้องเอาผ้าห่มมาด้วยหรือ

หนาวเกือบตาย ไปหาที่ไหนนะ ถ้าไปเจอคนที่ไม่เป็นธรรมใจ

แต่ถ้าไปเจอครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมนะ ใ้โฮ! “ครูบาๆ ครูบาอยากได้อะไร” เขาต้อนรับ เขาดูแล โอ้ย! สดุดยอด

เพราะพระก็อยากจะช่วยเหลือเจือจานพระ เขาจะดูแลพระ เพราะอะไร เพราะของที่ได้มา เขาให้มาเพื่อพระ แล้วเราก็ใช้ประโยชน์เพื่อพระ ถ้าพระมา พระที่ขาดแคลนมา ทันทิเลย

แล้วเวลาพระบวชมาแล้วมันก็มีความรู้สึกนึกคิดเนาะ “เราก็บวชเป็นพระแล้วแหละ ต่อไปเราจะอยู่อย่างไร เราจะคิดอย่างไร เราจะทำอย่างไร”

เวลาครูบาอาจารย์ท่านคุ้มครองดูแลอย่างนี้ ไม่ต้องไปวิตกกังวล

หลวงตาท่านพูด “อยากเห็นนัก พระปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ แล้วขาดแคลนไม่มีจะกิน อยากเห็นนักๆ”

แต่ที่มันเห็นๆ ดุสิ ในสังคมทุกสังคมมีคนดีและคนเลว เวลาคนดีคนเลว คนที่มันบวชเข้ามาแล้วทำความเลื่อมเสีย

หลวงตาท่านพูดเลย เวลามองหน้าคุณุหยังดีกว่ามองหน้าพระ พระนี้ไม่ยอมมองหน้า ไม่ยอมมองหน้า ไม่อยากเข้าใกล้ ไม่อยากสูงส่งด้วยเลย

กลิ่นของศีลกลิ่นของธรรมหอมทวนลม กลิ่นของการทำสกปรกโสโครกสะสมให้เน่าเสีย  
สิ่งที่เน่าเสียทำความเสียหาย ความเสียหายนะ

เวลาหลวงตาท่านจะเทศน์ว่าการ ท่านบอกเลย เราจะพูดเฉพาะวงกรรมฐาน

วงกรรมฐานคือนักปฏิบัติของเรานี่ไง ถ้าวงกรรมฐานผู้ที่ประพฤติปฏิบัติเขาจะรักษาศีล  
ของเขา เวลาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เวลากิเลสมันหลอกนะ นู่นก็ผิด นี่ก็ผิด ปลงอาบัติ

เวลาเข้าไปดูคงคืนป่า ถ้าพระที่ไม่แน่ใจ ปลงอาบัติก่อนเลย ปลงของเขาๆ แต่ถ้ามันเป็น  
ธรรมนะ ศีลนะคุ้มครอง อยู่ในป่าในเขา ศีลคุ้มครองนะ

เขาบอกว่า “ดัดจริต จะต้องเข้าป่า ทำไมไม่ปฏิบัติของเรา”

กิเลสนะ ลูกเล่นลูกล่อลูกชนมันร้อยแปด อยู่ที่ไหนที่มันคุ้นมันชินแล้วมันก็จะครอบหัว  
ครอบงำ เวลาไปเขาก็ไปอย่างนั้นนะ เขาไม่ได้ไปเที่ยวป่าเพื่อไปเอาจิตตัสพท์กิตติคุณอะไร  
ทั้งสิ้น เขาไปเอาหัวใจของเขา เขาอยากถือคัน เขาอยากคันคว้าวหาหัวใจของเขา

ถ้าไปอยู่ป่าแล้วมันวิเศษวิโสเนะ กรรมทรัพย์ากรธรรมชาติเขาเป็นพระอรหันต์หมดเลย  
พนักงานป่าไม้เขาตระเวนป่าทั้งปีทั้งชาติเลย สัตว์ป่าในป่านั้นก็เป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว

แต่มันเรื่องจิตนิสัยของจิต จิตมันอยู่ในที่สุขที่สบายแล้วมันเคยตัว เขาฝึกหัดมันเข้าไป  
เผชิญกับความขาดแคลน เผชิญกับความสงบสงัดครอบงำมัน เขาไปเพื่อหาหัวใจ เขาไปเพื่อเอา  
เป็นสปปายะ เป็นสถานที่ฝึกหัดตน

เวลาฝึกหัดตนๆ แล้วเวลาจะฝึกหัดตน เขาก็คุ้นเคย มนุษย์มีปัจจัยเครื่องอาศัย เวลาพลัด  
พรากจากที่นอนที่อยู่อาศัยในวัดแล้ว พอไปแล้วมันจะวิตกกังวล แล้ววิตกกังวลแล้วมันจะได้  
สิ่งใดขึ้นมา เห็นไหม มันเกิดขึ้นทั้งนั้นนะ แล้วถ้ามันมีสติมีปัญญา ถ้ามีไฟ

ถ้าไม่มีไฟนะ มันตุนเอาไว้เลย ไร่! สั่งเอาไว้เลยนะ เอาไปกองไว้ที่นั่นก่อน เดี่ยวจะไปอยู่  
ตรงนั้น เอาไปกองไว้ที่นั่นก่อน เดี่ยวจะไปอยู่ตรงนั้น อู้ฮู! มันยิ่งกว่ามันไปปิกนิก ไปเที่ยวยังดีกว่า  
นั้นนะ เพราะสมองของคน ความคิดของคนมันแก้ไข มันชงสุม มันทำได้ทุกอย่างเพื่อจะให้เป็น  
เป็นธรรมๆ ใจ

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของท่านเป็นจริง ไปเฉพาะบาตร ไตรจีวร กาน้ำเท่านั้น มีก็ได้ ไม่มีก็ได้ ไม่สำคัญ สำคัญคือเรามาค้นคว้าหาความจริงในใจของตน นี่ ชื่อสัตย์ๆ เคารพธรรมและวินัย

หลวงตาท่านพูด “อย่าข้ามพระพุทธรูป อย่าข้ามศีล อย่าข้ามธรรม”

แล้วของเรา ถ้าเรามีไฟ เราไม่ข้ามศีลข้ามธรรม ถ้าข้ามศีลข้ามธรรมแล้วนะ เวลาเป็น อากัฏฐินมา มาระลึกได้ที่หลัง จะมาปลง จะมาทำ มันเสียเวลาไป

เราไม่ข้ามศีลข้ามธรรม แล้วหาหมู่คณะที่ดี หาเพื่อนที่ดี ถ้าเพื่อนที่ดีจะชวนกันเคารพ ธรรมและวินัย ชวนกัน พยายามชักนำกันเพื่อแสวงหาใจของตน ชวนกันเพื่อประพฤติปฏิบัติ

ไม่ได้ชวนกันจะไปนุ่ง จะไปเผยแผ่ธรรม จะไปยุโรป จะไปสหรัฐอเมริกา จะไปโลก

ทุกข์เกือบตาย มันยังจะไปทุกข์ซ้ำทุกข์ซ้อนนะ

ไอ้ที่เขาเผยแผ่กันนั้นเป็นหน้าที่ของเขา แต่พระกรรมฐานที่จะประพฤติปฏิบัติ เวลาจะไปเผยแผ่ เอาอะไรเผยแผ่

เวลาครูบาอาจารย์ของเรานะ ท่านต้องพยายามประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ประพฤติปฏิบัติ นั้นคือเข้าไปเผชิญกับกิเลสของตน

วิธีการที่พ่ายแพ้กิเลส วิธีการที่กิเลสมันหลอกมันล่อ มันชักมันจูงไปตกหลุมตรองนะ นั้นนะเล่ห์กลของมัน แล้วเรามีประสบการณ์อย่างใดที่จะยับยั้ง ที่จะฟื้นฟู ที่จะเข้าไปเผชิญหน้า แล้วแก้ไขมา ครูบาอาจารย์ท่านต้องเห็น ท่านต้องรู้ของท่าน ฉะนั้น เวลาท่านรู้ท่านเห็นของท่าน ท่านประสบการณ์

เวลาหลวงตาท่านสอน เวลาพระกรรมฐานเทศน์ก็เทศน์จากหัวใจ

เวลาเทศน์ เทศน์ก็เทศน์ประสบการณ์ของใจที่มันล้มลุกคลุกคลาน ที่มันสมบุกสมบัน ที่มันโดนกิเลสหลอกๆ

ไม่ใช่กิเลสใคร กิเลสใจของอาจารย์นั่นแหละ อาจารย์ใดก็กิเลสของเขา แล้วเขาต้องฝึก ต้องหัด ต้องรู้เท่าทันมัน แล้วเขาก็มีมรรคมีผล มีมรรคคือมีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มีสังขาร จับมัน ทำร้ายมัน ฆ่ามัน กลบมัน ฝังมัน จนเป็นความจริง นั่นนะครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม เวลาเทศน์ก็เทศน์จากประสบการณ์อันนั้นนะ

แต่ถ้ามันไม่มีล่ะ

มันไม่มีมันก็ท่องจำใจ เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามา นี่เขาเรียกว่าสัญญาๆ ใจ คำว่า “สัญญา” เวลาหลงตาทำนไปหาหลงปู้มัน หลงปู้มันว่า

มหา มหาเรียนถึงมahamanะ สิ่งที่เราเรียนมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สุดยอด เทิดใสศรัทธาไว้ ใส่ในลิ้นชักสมองแล้วลั่นใส่กุญแจมันไว้ อย่าให้มันออกมาแล้วเวลาจะประพฤติปฏิบัติ ศีล สมาธิ ปัญญา มันเกิดจากสังขจะ เกิดจากความจริง เกิดจากการกระทำ ไม่ใช่เกิดจากการจำมา

สิ่งที่จำมานั้น นี่คือแนวทาง แนวทางในพระพุทธศาสนาสอนเรื่องศีล เรื่องสมาธิ เรื่องปัญญา สอนเรื่องการกระทำ สอนเรื่องการประพฤติปฏิบัติ สอนเรื่องข้อวัตรปฏิบัติ แต่เวลาทำจริง หัวใจมันเป็นจริงขึ้นมาอะ โอ้ย! มันฝังใจ

นี่ไง พระอรหันต์ไม่ลืมในอะไร ไม่ลืมตรึงนี้ไง ไม่ลืมในอริยสัจใจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์

เวลาทุกข์ สมุทัย นิโรธๆ นิโรธดับทุกข์ ขณะที่มันเป็นนะ

ขณะ อภิธรรมเขาสอน ขณะของเขาคือการย่าง การเหยียด การคู้ ขณะคืออริยาบถที่เปลี่ยน นี่คือขณะของอภิธรรมเขา

แต่เวลาจิตที่มันเป็น เวลาครูบาอาจารย์ของเราท่านไม่พูดถึงคำว่า “นิโรธ” ท่านพูดถึงว่า ขณะจิต ขณะที่มันสมุจเฉท ขณะที่มันชั่วคราวตึงคัก รู้เท่า ปล่อยเฉยๆ นั่นมันชั่วคราว เวลามันสมุจเฉทปหาน กิเลสขาดตั้งแขนขาด กิเลสขาดไปจากใจชัดๆ เป็นบุคคล ๔ คู่

เพราะมันผิดพลาดมาเยอะมาก เวลามันขาดทีละคู่ เวลาทีละชั้นทีละตอนขึ้นไปมันขาด  
มันเจนนั่นมา พอมันขาดมันเจนนั่นมา อกุปปธรรม อฐานะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา กุปฺปธรรม ก็การศึกษาเล่าเรียน กุปฺปธรรม มันแปรสภาพของมัน  
เพราะเริ่มต้นจากความรู้้น้อยก็เป็นความรู้มาก ความรู้มาก ความรู้สูงส่ง เดี่ยวก็ลืมนไป เดี่ยวก็ผิด  
ไป นี่ไง สพฺเพ ธมฺมา อนตฺตา กุปฺปธรรม

เวลามันสมุจเฉตปหาน ขาด อกุปฺปธรรม อฐานะที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง นี่ขณะ ขณะ  
ที่ว่า เพราะว่าหลงตา ครูบาอาจารย์ของเราท่านอ่อนน้อมถ่อมตน เวลาท่านพูดมันเป็นศัพท์  
ของพวกเขาไป

ขณะคือนิโรธ นิโรธคือการดับทุกข์ ดับทุกข์ในอริยสัจ

เอวัง